

**ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН АНХНЫ
ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2023 оны 11 дүгээр
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2023 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэх эсэхийг 2023 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Хууль зүйн байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Хууль зүйн байнгын хорооны 2023 оны 12 дугаар тогтоолоор хуулийн төслүүдийг Байнгын хороо болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах, санал, дүгнэлтийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулж, ажлын хэсгийн ахлагчаар Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир бүрэлдэхүүнд Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Адъяаа, Г.Амартүвшин, Ц.Мөнхцэцэг, Б.Пүрэвдорж, Ж.Сүхбаатар, Б.Энх-Амгалан нар болон холбогдох бусад албан тушаалтнууд ажиллалаа.

Хуулийн төслийг d.parliament.mn цахим хуудаст байршуулан олон нийтийн саналыг авсан бөгөөд иргэдээс хуулийн төслийн зургаан зүйлтэй холбоотой давхардсан тоогоор 43 санал ирүүлснээс бага насны хүүхдийг хүчиндэх, алах гэмт хэргийн ялын бодлогыг чангалж, хорих ялыг 25-30 жил, эсхүл бүх насаар хорих талаар санал зонхилж байсныг ажлын хэсэг нэг бүрчлэн хэлэлцсэн болно.

Хууль зүйн байнгын хороо 2023 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдрийн хуралдаанаараа хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан бөгөөд Улсын Их Хурлын 2023 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Цогтбаатар Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг дахин явуулж, зарчмын шинжтэй зарим асуудлыг ажлын хэсэг нягтлан үзэж, нарийвчлан зохицуулах шаардлагатай гэж үзээд Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.8-д заасны дагуу горимын санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн.

Хууль зүйн байнгын хороо 2023 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдрийн хуралдаанаараа хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг дахин явуулсан бөгөөд Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.10 дахь хэсэгт заасны дагуу хуулийн төслүүдийг зүйл бүрээр хэлэлцсэн.

Хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Мөнх-Оргил, Д.Ганбат, С.Бямбацогт, Д.Цогтбаатар, Г.Амартүвшин, Ц.Сэргэлэн нар хуулийн төсөл болон зарчмын зөрүүтэй саналын томьёололтой холбогдуулан асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Хууль зүйн байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төсөлтэй холбогдуулан ажлын хэсгээс гаргасан саналуудыг нэг бүрчлэн хэлэлцэж, дараах санал, дүгнэлтийг нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж байна. Үүнд:

-Насанд хүрээгүй хүний эсрэг үйлдэгдсэн гэмт хэргийг хөөн хэлэлцэх хугацаа тоолохыг зогсоож, хохирогчийг арван найманд насанд хүрсний дараа тоолж эхлэхээр;

-Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд эрх бүхий этгээдээс оногдуулсан торгох шийтгэлийг хуульд заасан хугацаанд биелүүлээгүй бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэх авах, сунгах, ангилал нэмэх, өөрчлөх, шинээр авах, тээврийн хэрэгслийн эзэмшлийн шилжилт, хөдөлгөөн хийх эрхийг хязгаарлах зэрэг болно.

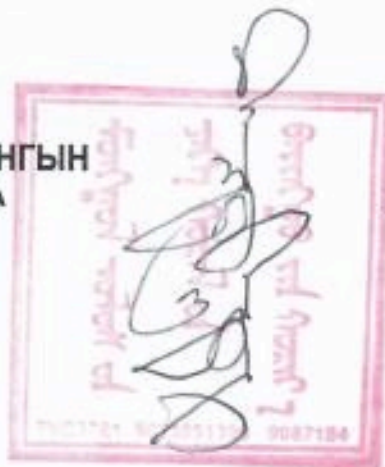
Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналыг Та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Д.ЦОГТБААТАР

**НЭГ.ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

Хууль зүйн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтын 1.10 дугаар зүйлийн 10 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

"10.Энэ хуулийн 12.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 12.3 дугаар зүйлийн 2.1, 3.2 дахь заалт, 13.1 дүгээр зүйлийн 2.1-д заасан гэмт хэргийг хөөн хэлэлцэх хугацаа тоолохыг зогсоож, хохирогчийг арван найман насанд хүрсний дараа тоолж эхэлнэ."

**Санал гаргасан:Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир, Ш.Адьяа,
Г.Амартүвшин, Ц.Мөнхцэцэг, Б.Пүрэвдорж, Ж.Сүхбаатар,
Б.Энх-Амгалан /цаашид "Ажлын хэсэг" гэх/**

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь заалтын 6.12 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 6.14 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "12.1 дүгээр зүйлийн 5 дахь" гэснийг "12.1 дүгээр зүйлийн 4 дэх" гэж, мөн зүйлийн 6.12 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсгийн "22 дугаар бүлэг" гэснийг "22.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 22.4 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, 22.10 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг" гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

3.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь заалтын 6.12 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 3 дахь заалтын 6.14 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "10.1 дүгээр зүйлийн 2, 3" гэснийг "10.1 дүгээр зүйлийн 3" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

4.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 5.7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн ""мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулах," гэсний дараа "тээврийн хэрэгслийг жолоодох" гэж, мөн хэсгийн "нийтийн албанд ажиллах" гэсний дараа ", тээврийн хэрэгслийг жолоодох"" гэснийг ""тохиолдолд" гэсний дараа "тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг нэг жилээс арван хоёр жил хүртэл, эсхүл"" гэж өөрчилж, мөн зүйлийн "гэж, 12.3 дугаар зүйлийн 3.2 дахь заалтын "арван зургаан насанд" гэсний дараа "хүрсэн арван найман насанд"" гэснийг хасах.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

5.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх заалтыг хасаж, Эрүүгийн хуулийн 12.1 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийн "хорин" гэснийг "хорин таван" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

6.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

"27.10 дугаар зүйл.Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих

1.Тээврийн хэрэгслийн жолооч хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний актыг зөрчсөний улмаас хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол учруулсан бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар хасаж хоёр мянга долоон зуун нэгжээс арван дөрвөн мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр зуун дөчин цагаас долоон зуун хорин цаг хүртэл хугацаагаар нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгэнэ.

2.Энэ гэмт хэргийг:

2.1.согтуурсан, мансуурсан үедээ;

2.2.тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхгүй хүн;

2.3.хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулж үйлдсэн бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг гурван жилээс дээш таван жил хүртэл хугацаагаар хасаж нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

3.Энэ гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас хохирсон бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг таван жилээс дээш найман жил хүртэл хугацаагаар хасаж нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

4.Энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан гэмт хэргийг:

4.1.согтуурсан, мансуурсан үедээ үйлдсэн;

4.2.энэ гэмт хэргийн улмаас хоёр, түүнээс олон хүний амь нас хохирсон бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг найман жилээс дээш арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хасаж хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

5.Тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхээ хасуулсан хүн согтуурсан, мансуурсан үедээ тээврийн хэрэгслийг жолоодсон, эсхүл согтуурсан, мансуурсан эсэхийг зохих журмын дагуу шалгуулахаас зайлсхийсэн бол тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийг нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар хасаж хоёр мянга долоон зуун нэгжээс арван дөрвөн мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр зуун дөчин цагаас долоон зуун хорин цаг хүртэл хугацаагаар нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

Тайлбар: -Энэ зүйлд заасан "согтуурсан" гэж шалгаж, тогтоох ажиллагааны үр дүнд шалгуулагчийн амьсгал дахь спиртийн агууламж 0.20, түүнээс дээш промиль (%),

эсхүл цусан дахь спиртийн агууламж 0.5, түүнээс дээш промиль (%) илэрснийг ойлгоно.

-“Тээврийн хэрэгслийн жолооч” гэж тээврийн хэрэгсэл жолоодож яваа тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхтэй, эсхүл эрхгүй, эсхүл жолоодох эрх нь дуусгавар болсон хүнийг ойлгоно.

-“Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхээ хасуулсан хүн” гэдэгт согтуурсан, мансуурсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон, эсхүл согтуурсан, мансуурсан эсэхийг зохих журмын дагуу шалгуулахаас зайлсхийсэн үйлдлийн улмаас тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхээ хасуулсан хүнийг ойлгоно.

-“Тээврийн хэрэгсэл” гэж механикжсан тээврийн хэрэгслийг ойлгоно.”

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

7.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “10.1 дүгээр зүйлийн Тайлбарын “арван дөрвөн” гэснийг “арван зургаан” гэж, “12.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг,” гэснийг, мөн зүйлийн “2.1 дэх заалтын “арван дөрвөөс” гэснийг “арван зургаагаас” гэж, мөн зүйлийн” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

ХОЁР.ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛТЭЙ ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь заалтын 8 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

“8.Зөрчил үйлдсэн хүн, хуулийн этгээд нь хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний актыг зөрчсөнтэй холбогдуулан эрх бүхий этгээдээс оногдуулсан торгох шийтгэлийг хуульд заасан хугацаанд биелүүлээгүй бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэх авах, сунгах, ангилал нэмэх, өөрчлөх, шинээр авах, тээврийн хэрэгслийн эзэмшлийн шилжилт, хөдөлгөөн хийх эрхийг хязгаарлана.”

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 3 дахь заалтын 3 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

“3.Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу шийтгэлийн хэмжээг хөнгөрүүлэх үндэслэл нь энэ хуулийн 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8, 5.10, 5.11, 5.12, 5.13, 5.14, 5.15, 5.18, 5.20, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, 6.10, 6.11, 6.12, 6.14; 6.15, 6.17, 6.18, 6.20, 6.22, 6.23, 6.26, 6.27 дугаар зүйл, Долдугаар бүлэг, 8.1, 8.6, 8.7, 8.8, 8.9, 9.7, 10.3, 10.7, 10.15, 10.25 дугаар зүйл, Арван нэгдүгээр бүлэг, 12.1, 12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.6, 12.8, 12.9, 12.10, 12.11, 13.1, 13.2, 13.4, 13.5, 13.6, 14.1, 14.2, 14.3, 14.4, 14.5, 14.6 14.8, 14.9,

14.10, 14.11, 14.12, 14.13 дугаар зүйл, Арван тав, Арван зургадугаар бүлэг, 17.1 дүгээр зүйлд тус тус заасан зөрчил үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдэд хамаарахгүй."

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

3.Төслийн 4 дүгээр зүйлийг хасах.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

4.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 14.7 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийг өөрчлөн найруулж 3 дугаар зүйл болгон шилжүүлэх.

"3 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 14.7 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай.

"5.Жолооч:

5.1.согтуурсан, мансуурсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон;

5.2.тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхгүй, эсхүл жолоодох эрх нь дуусгавар болсон хүн согтуурсан, мансуурсан үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон;

5.3.согтуурсан, мансуурсан эсэхийг зохих журмын дагуу шалгуулахаас зайлсхийсэн бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг нэг жилийн хугацаагаар хасаж дөрвөн зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоогоос гуч хоногийн хугацаагаар баривчлах шийтгэл оногдуулна."

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

ХОЁР.ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛТЭЙ ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ НАЙРУУЛГЫН САНАЛ

Нэг.ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ НАЙРУУЛГЫН САНАЛ

1.Төслийн 3 дугаар зүйлийн "1.2, 1.3, 1.4 дэх заалтын дугаарыг "1.3, 1.4,1.5;" гэснийг "1.2., 1.3. дахь заалтын дугаарыг "1.3., 1.4."" гэж өөрчилж, мөн зүйлийн "3.5-3.8 дугаар зүйлийн дугаарыг "3.7-3.10" гэж," гэснийг "14.7 дугаар" гэсний өмнө шилжүүлэх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

Хоёр.ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ НАЙРУУЛГЫН САНАЛ

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн "агуулга бүхий зүйл, хэсэг" гэснийг "агуулгатай дараах зүйл, хэсэг" гэж өөрчилж, 3 дахь заалтын 3 дахь хэсгийн "саналаа" гэсний дараа "оршин суугаа /оршин байгаа/ газар, эсхүл тухайн зөрчил гаргасан харьяаллын" гэж нэмэх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

**Гурав.ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ
НАЙРУУЛГЫН САНАЛ**

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь заалтын 41.2 дахь хэсгийн "10.1 дүгээр зүйлийн" гэсний дараах "2," гэснийг хасаж, мөн зүйлийн 12.1 дүгээр зүйлийн "5 дахь" гэснийг "4 дэх" гэж, 4 дүгээр зүйлийн "2024 оны ... дүгээр/дугаар сарын ...-ны" гэснийг "2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний" гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

**ГУРАВ.ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

Хууль зүйн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 2 дахь заалтыг хасах.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

---o0o---